

DOI 10.26886/2311-4517.4(84)2022.1

УДК 339.7

АНАЛІЗ СУТНОСТІ І ОЦІНКА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ

Крістіна Лашкай, магістр

<https://orcid.org/0000-0001-5021-008X>

e-mail: kristinalashkay98@gmail.com

Державний вищий начальний заклад «Ужгородський національний університет», Україна, Ужгород

В умовах економічної трансформації економічна політика кожної держави здійснюється з використанням валютних та фінансово-кредитних механізмів. Не можна не брати до уваги зв'язок цієї сфери з національною та міжнародною економікою, розвиток яких переплітається, що приводить до збільшення міжнародних потоків товарів і послуг. Актуальність теми статті полягає у визначенні поняття «міжнародні фінансові центри». Розкрито ознаки міжнародних фінансових центрів як ключового інституту глобального фінансового ринку. Проведена оцінка головних фінансових центрів, що розташовані у розвинених країнах світу.

Ключові слова: глобалізація, фінансовий центр, світовий фінансовий ринок, фінансові потоки, фінансовий капітал.

Kristina Lashkay, Analysis of the essence and evaluation of international financial centers / Uzhgorod National University, Ukraine, Uzhgorod

In the context of economic transformation, the economic policy of each state is carried out using currency, financial and credit mechanisms. It is impossible not to take into account the connection of this sphere with the national and international economies, the development of which is

intertwined, which leads to an increase in international flows of goods and services. The relevance of the topic of the article lies in the definition of the concept of "international financial centers". The signs of international financial centers as a key institution of the world financial market are revealed. Assessment of the main financial centers located in the developed countries of the world.

Key words: globalization, financial center, world financial market, financial flows, financial capital.

Вступ. Дослідження тенденцій сучасного розвитку світової фінансової системи зумовлено процесами у світовому господарстві і у його фінансовому секторі. Процеси інтеграції являються основними у фінансовій діяльності. Важливим аспектом є глобалізація, що характеризується формуванням більш зрілого порівняно з інтернаціоналізацією рівня міжнародних економічних зв'язків та інших форм і способів людського спілкування та співіснування.

В умовах постійного розширення та розвитку науково-технічних та зовнішньоторговельних факторів і зв'язків ускладнюється та постійно змінюється реалізація міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. Дане становище передбачає вивчення світового досвіду особливостей функціонування світових фінансових центрів, ринків валют, кредитів, цінних паперів, золота.

Постановку проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні спостерігається тенденція тяжіння фінансового капіталу до міжнародних фінансових центрів. Фінансові потоки є індикатором стану кон'юнктури фінансового сектору країни, який є орієнтиром для прийняття рішень урядами, ТНК, міжнародними менеджерами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розкриттю сутності категорії «міжнародний фінансовий центр» присвячені праці таких вчених, як О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць [1], Ліфанова М.І. [2], Кучеренко В.В. [3], Ухналь Н.М. [4], М. І. Макаренко [5], Шпак Л. О. [6].

Формулювання мети статті та завдань. Метою статті є дослідження категорії міжнародного фінансового центру та оцінка сучасного стану цієї сфери.

Виклад основного матеріалу статті. Шпак Л.О. дає наступне визначення «Світові фінансові центри – центри зосередження банків і спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, що здійснюють міжнародні валютні, кредитні та фінансові операції, операції з цінними паперами, золотом.»[6,с.52]

Ліфанова М.І. пише, що «фінансові центри є важливим фактором досягнення макроекономічної стабільності та достатку країни» [2,с.43].

Мозговий О.М. вважає, що «Міжнародний фінансовий центр - це місце зосередження банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інституцій, що здійснюють міжнародні валютні, кредитні, фінансові операції, операції з цінними паперами та золотом. До найважливіших елементів існування міжнародного фінансового центру, якими має володіти країна, належать:

- стійка фінансова система та стабільна валюта;
- наявність інституцій, що забезпечують раціональне функціонування фінансових ринків;
- гнучка система фінансових інструментів, що забезпечують кредиторам та позичальникам різноманітність варіантів щодо затрат, ризиків, прибутків, строків, ліквідності та контролю;

- відповідна структура й достатні правові гарантії, які здатні викликати довіру в міжнародних позичальників та кредиторів;
- людський капітал, що вільно володіє спеціальними фінансовими знаннями, як результат систематичного навчання і перепідготовки;
- здатність спрямовувати іноземний капітал через активні, всеохопні й мобільні ринки, тобто існування комплексних ринків, як довгострокових, так і короткострокових, які надають позичальникам та інвесторам великі можливості;
- економічна свобода: фінансовий ринок не може існувати без свободи діяльності, споживання, накопичення та інвестування;
- найсучасніша технологія передавання інформації та засоби зв'язку, що дозволяють ефективно здійснювати безготівкові розрахунки та готівкові платежі.» [1]

Узагальнюючи думки багатьох вчених можемо визначити категорію «міжнародні фінансові центри» як місця зосередження банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інституцій, що здійснюють міжнародні валютні, кредитні, фінансові операції, операції з цінними паперами та золотом.

Найважливішими міжнародними фінансовими центрами вважають Лондон, Нью-Йорк, Токіо. Лондон є найбільш відомим і давно вже існуючим міжнародним фінансовим центром. Його головна відмінність - це здатність до «виклику та відповіді» на будь-яку нову ситуацію і фінансові інновації. Лондон є одним із найважливіших фінансових центрів світу завдяки:

- домінуючим позиціям на міжнародному євровалютному ринку;

розміру його валютного ринку (до 300—500 млрд дол. за добу оборот валюти);

- міжнародному лістингу цінних паперів;
- відмінній мережі зв'язку;
- спеціальним знанням його учасників.

Об'єднаним Королівством були прийняті певні засоби зміцнення позицій Лондона у світі у зв'язку зі зростаючою конкуренцією у Європі, особливо після введення євро. Лондон намагається зберегти свої переваги на уніфікованому європейському ринку над іншими континентальними центрами, такими як Париж, Франкфурт-на-Майні та Цюрих.

Міжнародними фінансовими центрами, розташованими в Європі, є також Франкфурт-на-Майні та Цюрих, які виборюють першість у Лондона за операціями із золотом, а також Люксембург, частка якого становить близько $\frac{1}{4}$ всіх євровалютних кредитів. Париж — також один із відоміших міжнародних фінансових центрів у Європі. [1, с.88]

Фінансові ринки США і міжнародні фінансові ринки пов'язують три найважливіших канали: фінансові інститути, транснаціональні корпорації, ринки цінних паперів. Впродовж останніх десятиліть ТНК і великі банки створили всесвітні виробничі, маркетингові, фінансові та сервісні мережі. Вони володіють динамічними можливостями зростання, оскільки здатні акумулювати величезні інвестиційні капітали для найважливіших секторів національного і міжнародного фінансових ринків. Нью-Йорк в цьому сенсі є найважливішою операційною базою як для власне американських, так і для іноземних ТНК і банків.

Нью-Йорк вважається другим за розмірами міжнародним фінансовим центром. Цей американський фінансовий центр сформувався у період 1914 - 1945 рр. Розвиток національної економіки США зумовив його становлення. Розвиток фінансового центру відбувається під час піднесення економіка країни розташування центру. У США функціонують ще й інші фінансові центри в Чикаго, Сан-Франціско, Маямі. Таким чином, ринки грошей та капіталу США є найбільшими у світі завдяки величезному розміру економіки США, а також діяльності на них американських й іноземних кредитно-фінансових установ.

Завдяки «економічному диву», зростанню активного сальдо торговельного балансу і високому рівню приватних заощаджень, сильній єні та ефективним кредитно-фінансовим установам Токіо у 80-х роках ХХ ст. перетворився у конкурентоспроможний міжнародний фінансовий центр. Токіо – це нетто-експортер фінансових послуг (\$ 2,1 трлн дол.).

Фінансовий центр в Токіо став формуватися з часів Реставрації Мейдзі в 1868 р, коли японські правлячі кола розпочали інтенсивне запозичення у країн Західної Європи і США капіталу, технологій і виробничо-управлінського досвіду. У 1878 р була організована Токійська фондова біржа, але статус міжнародної вона отримала лише в 1960-1970-і рр., Коли Японія домоглася визнання в якості другої в світі промислової держави внаслідок "японського економічного дива". Остаточо Токійський міжнародний фінансовий центр сформувався в 1980-і рр., Коли Японія перетворилася на найбільшого власника іноземної валюти. Тоді ж країна остаточно здійснила лібералізацію ієни і відкрила двері для вільного припливу

іноземного капіталу, чого довго домагалися від неї партнери, особливо США.

Економічні труднощі 1990-х рр. в цілому не похитнули статусу Токіо як міжнародного фінансового центру, хоча і сповільнили його зростання в порівнянні з іншими центрами.

Тридцять друге видання Індексу глобальних фінансових центрів (GFCI 32) було спільно опубліковано Z/Yen та CDI 22 вересня 2022 року. GFCI 32 надає оцінку конкурентоспроможності та рейтинги для 119 фінансових центрів по всьому світу. GFCI служить цінним орієнтиром для осіб, які приймають політичні та інвестиційні рішення.

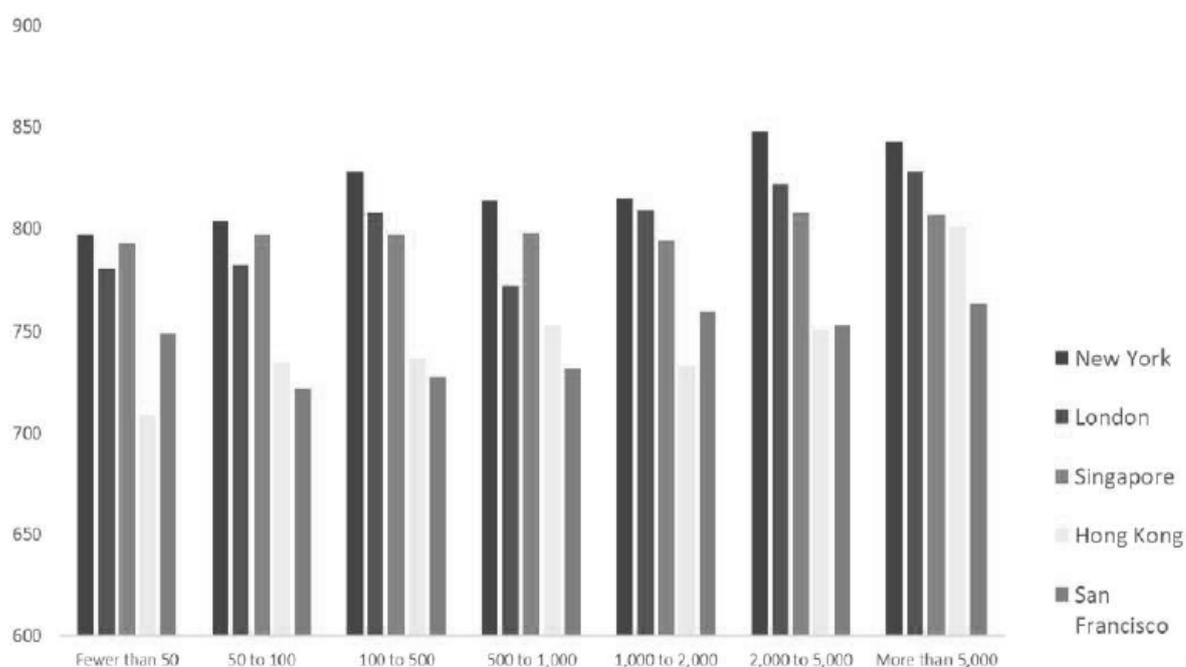
GFCI 32 був складений з використанням 151 інструментального фактора. Ці кількісні заходи надаються третіми сторонами, включаючи Світовий банк, Відділ розвідки Economist, ОЕСР та Організацію Об'єднаних Націй. Інструментальні фактори були об'єднані з 66 121 оцінкою фінансових центрів, наданими 11 038 респондентами онлайн-анкети GFCI.

Загалом середній рейтинг центрів в індексі покращився на 4,83% порівняно з GFCI 31, відновивши середні рейтинги, востаннє зафіксовані в GFCI 27 у березні 2020 року. Це говорить про те, що є довіра до самих фінансових центрів, навіть на тлі російсько-українського конфлікту, економічної та енергетичної нестабільності, інфляційного тиску.

Нью-Йорк лідирує за індексом, а Лондон на другому місці, випереджаючи на третьому місці Сінгапур, який обігнав Гонконг на четвертій позиції. Париж повернувся до першої десятки в індексі, замінивши Токіо, який опустився на 16-е місце, можливо, що відображає порівняно повільне відновлення споживачів після пандемії

Covid-19. Лондон продовжує лідирувати в західноєвропейському регіоні, і піднявся в рейтингах на 5 пунктів. Інші провідні західноєвропейські центри також отримали перемогу в рейтингах. Показники в центрах Азіатсько-Тихоокеанського регіону були збалансованими: половина з цих центрів зберігала або покращувала свій рейтинг, а половина опускалася в рейтингу.[7].

На рисунку 1 представлено середні оцінки за розміром організації респондентів (кількість працівників)

Рис.1. GFCI 32 Середні оцінки за розміром організації респондентів (кількість працівників) [7]

Ми проаналізували, як респонденти сприймають провідні центри в індексі організації різного розміру. Серед п'яти найкращих центрів Нью-Йорк лідирує за респондентами з організації будь-якого розміру. Лондон посідає друге місце в чотирьох групах, а Сінгапур – друге місце в трьох інших групах, у тому числі в групах для найменших фірм.

Висновки.

Міжнародні фінансові центри поступово трансформуються на організаційно-управлінські та інформаційно-аналітичні комплекси, які володіють значним фінансовим потенціалом, привертають інвестиційні ресурси в країну, в якій вони розташовані, і роблять її економіку більш конкурентоспроможною, впливають на стан валюти країни перебування і збільшують дохідну частину бюджетів та держави.

Світові фінансові центри є важливим елементом світового господарства, які надають фінансові послуги, обмінюються ними, у них укладаються глобальні фінансові угоди. Для міжнародних фінансових центрів характерна висока концентрація банків та інших кредитно-фінансових інститутів (місцевих та іноземних), тут, як правило, існують ліберальний податковий і валютний режим для фінансово-кредитних операцій, є потужні системи комп'ютерного зв'язку. Бар'єри між національними фінансовими ринками постійно зменшуються в міру того, як країни лібералізують свої національно-фінансові ринки, усуваючи контроль за рухом капіталу. А це сприяє зростанню міжнародного руху капіталу та глобалізації фінансових ринків.

Якщо в країні є розвинений фінансовий ринок, то вона може стати провідною у світі. Якщо в країні низький рівень життя населення і не розвинена економіка, а в основі розвиненої економіки і високого рівня життя лежить розвинений фінансовий ринок, то ця країна не може бути економічно і політично впливовою.

Література:

1. *Міжнародні фінанси* . О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2005. - 557 с.

2. Ліфанова М.І. *Міжнародні фінансові центри: поняття, умови та стадії формування*. - Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2017. с.21-24.
3. Кучеренко В.В. *Роль фінансових центрів у посткризовій трансформації світової валютної системи* / В.В. Кучеренко // Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право. 2013. № 2. С. 313–316.
4. Ухналь Н.М. *Особливості розвитку міжнародних фінансових центрів в умовах глобалізації фінансової системи* / Н.М. Ухналь // Наукові праці НДФІ. 2015. № 2(71). С. 17–32.
5. *Міжнародні фінанси: навч. посіб.* / І.І. Д'яконова. М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.; за ред. М. І. Макаренка та І.І. Д'яконової. - К.: "Центр учбової літератури", 2013. 548 с.
6. Шпак Л. О. *Особливості розвитку світових фінансових центрів*- Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Випуск 1 (14), 2013., с.51-62.
7. Індекс Світових Фінансових Центрів 32 - електронний ресурс – режим доступу- <https://en.cdi.org.cn/research/gfci>

References:

1. О. М. Mozhovyy, Т. YE. Obolens'ka, Т. V. Musiyets' (2005) *Mizhnarodni finansy [International finance]* - К.: KNEU [К.: KNEU] 557 p. [in Ukrainian]
2. Lifanova M.I. (2017) *Mizhnarodni finansovi tsenyry: ponyattya, umovy ta stadiyi formuvannya. [International financial centers: concepts, conditions and stages of formation.]*- *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University,]. p. 21-24. [in Ukrainian].

3. Kucherenko V.V.(2013) Rol' finansovykh tsestriv u postkryzoviy transformatsiyi svitovoyi valyutnoyi systemy [The role of financial centers in the post-crisis transformation of the world currency system] *Visnyk Donets'koho natsional'noho universytetu. Seriya V. Ekonomika i pravo.* [Bulletin of the Donetsk National University. Series B. Economics and law.] 2013. No. 2. P. 313–316. [in Ukrainian].
4. Ukhnal' N.M. (2015) Osoblyvosti rozvytku mizhnarodnykh finansovykh tsestriv v umovakh hlobalizatsiyi finansovoyi systemy [Peculiarities of the development of international financial centers in the conditions of globalization of the financial system] *Naukovi pratsi NDFI. № 2(71).* [Scientific works of NDFI] pp. 17–32. [in Ukrainian]
5. I.I. D'yakonova. M. I. Makarenko, F. O. Zhuravka (2013) Mizhnarodni finansy [International finance] *K.: "Tsentri uchbovoyi literatury",*["Center for Educational Literature"] 548 p. [in Ukrainian]
6. Shpak L.O.(2013) Osoblyvosti rozvytku svitovykh finansovykh tsestriv [Peculiarities of the development of world financial centers] *Visnyk Skhidnoyevropeys'koho universytetu ekonomiky i menedzhmentu. Vypusk 1 (14)* [Bulletin of the East European University of Economics and Management. Issue 1 (14)], pp.51-62. [in Ukrainian]
7. Indeks Svitovykh Finansovykh Tsestriv 32 [Index of World Financial Centers 32] Retrieved from: <https://en.cdi.org.cn/research/gfci> [in Ukrainian]. (2022, October, 07).